

POSTANOWIENIE

10 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 10 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa D.S.

przeciwko Z.K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Z.K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z 14 marca 2025 r., VII Ga 444/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwanego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany Z.K. powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Zdaniem pozwanego, oczywista zasadność skargi wynika z tego, że w związku z przedstawieniem przez pozwanego dokumentu prywatnego pochodzącego od powoda, potwierdzającego fakt zapłaty, obowiązkiem Sądu Okręgowego było zastosowanie rozkładu ciężaru dowodu opartego na domniemaniu prawnym wynikającym z art. 245 w związku z art. 234 i art. 253 k.p.c. oraz art. 535 § 1 k.c., podczas gdy Sąd odwołał się do art. 6 w związku z art. 535 § 1 k.c.

Wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

W okolicznościach sprawy spór koncentrował się w warstwie faktycznej wyroku i sprowadzał do ustalenia, czy pozwany spełnił świadczenie, którego treścią była zapłata ceny sprzedaży. Podczas gdy zdaniem powoda cena ta nie została zapłacona, pozwany utrzymywał, że zapłacił ją w gotówce, odwołując się m.in. do dowodu z dokumentu prywatnego w postaci podpisanej faktury, z odbitą pieczęcią o treści „zapłacono gotówką”. Sąd Okręgowy, oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, obejmujący również dowody osobowe, przyznał rację – inaczej

aniżeli Sąd Rejonowy – stronie powodowej, przyjąwszy, że pozwany nie wykazał, iżby cena faktycznie została zapłacona gotówką.

Na tym tle wywody wniosku – w zestawieniu z motywami zaskarżonego wyroku i z uwzględnieniem ograniczonej w sferze faktycznej kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) – nie pozwalały uznać, że skarga kasacyjna była, w przyjętym wcześniej rozumieniu, oczywiście uzasadniona. Pozwany zbyt szeroko postrzega domniemanie prawne wiążące się z dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.). Przepis ten odnosi się do autentyczności dokumentu i nakazuje domniemywać, że osoba, która dokument podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie; nie odnosi się natomiast – inaczej niż art. 244 w związku z art. 252 k.p.c. kreujący domniemania związane z dokumentem urzędowym – do prawdziwości złożonego oświadczenia (zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy).

Zgodzić się trzeba, że w tym kontekście podanie przez Sąd Okręgowy w wątpliwość, na podstawie zaprzeczenia pozwanego, faktu sporządzenia przez powoda oświadczenia, z którego wynikało potwierdzenie zapłaty, może budzić zastrzeżenia. Zasadnie natomiast podkreślił Sąd Okręgowy, że sporny dokument prywatny statuował tylko domniemanie, iż wystawca złożył oświadczenie objęte jego osnową. Domniemanie to nie odnosi się natomiast do faktu zapłaty (por. *a contrario* art. 815 § 2 k.p.c.). Pozwany nie miał także racji zarzucając, że na podstawie art. 245 w związku z art. 253 i art. 234 k.p.c. to na powodzie spoczywał ciężar dowiedzenia, że zawarta w dokumencie prywatnym adnotacja „zapłacono gotówką” jest fałszywa. Konkludując, stwierdzenie przez Sąd Okręgowy, że faktura, mimo opatrzenia jej podpisem wystawcy, nie stanowiła dowodu, a ściślej nie nakazywała domniemywać (art. 234 k.p.c.), iż faktycznie doszło do zapłaty w formie gotówkowej, a w konsekwencji obciążenie pozwanego ciężarem dowiedzenia zapłaty (art. 6 k.c.) – mimo przedstawienia rozważanej faktury – nie uzasadniało tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Oceny tej nie zmieniało odwołanie się do art. 462 k.c. Odmiennej kwestią jest zarazem, co należało podkreślić, możliwość powiązania z dokumentem prywatnym o określonej treści domniemania faktycznego, że zawarte w dokumencie

oświadczenie jest zgodne z rzeczywistością (art. 231 k.p.c.), a tym samym potraktowania takiego dokumentu jako dowodu faktów objętych jego osnową, z zastrzeżeniem możliwości przeprowadzenia dowodu przeciwnego. Stosowanie tego rodzaju domniemań (wnioskowań) lokuje się jednak w sferze oceny dowodów, a tym samym należy do domeny sądów *meriti* i zgodnie z utrwalonym poglądem nie podlega kontroli kasacyjnej ze strony Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, z dnia 23 czerwca 2020 r., V CSK 506/18 i z dnia 22 stycznia 2021 r., II CSKP 23/21, OSNC 2022, nr 1, poz. 5).

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzczak

(K.G.)

[SOP]